

סטארט-אפ ניישן: קטר הצמיחה הבא יהיה טרקטור

המחקר והפיתוח החקלאי בישראל נהנה מתקציבים של כ-450 מיליון שקל בשנה, אבל זה לא מספיק • לשר החקלאות הנכנס, יאיר שמיר, יש הזדמנות לעודד כניסת משקיעים לתחום ולמסד תוכנית לאומית • מנכ"ל מכון היצוא: "ישראל אינה ממצה את פוטנציאל"

« הצורך, פידוע, הוא אבי כל המצאה – ואכן, החק לאות הישראלית צמחה לא מעט על בסיס דרישות הממשלות לדורותיהן לפתח יכולות ייצור מזון על קווי הגבול, ששוכנים על קרקע בעייתית – גבול הצפון, הנגב והערבה.

על אף התמונה המעוררת, יש ראל לא עשתה די כדי למנף את יכולותיה. תקציב המחקר והפיתוח החקלאי הוא 450 מיליון שקל בשנה; קרנות המו"פ של המדען הראשי מקבלות כ-50 מיליון שקל; מרכזי מו"פ אזוריים מתוקצבים מדי שנה בכ-30 מיליון שקל; ומכון וולקני ממומן בכ-310 מיליון שקל. משרד המסחר והכלכלה (לשעבר תמ"ת) מספק מימון נוסף למו"פ חקלאי בסך 60 מיליון שקל.

מו"פ נוסף פועל בשיתוף חב"רות עסקיות ובמימון. זהו תקציב לא מבוסס, וכדי לנצל טוב יותר את ההזדמנויות בשוק העולמי שצפוי לצמוח, יש להתמקד גם במסחר הטכנולוגיות, ולא רק בפיתוח, וכן לשקול הגדלת התקציב לצורך כך. הגדלת התקצוב יכולה להגיע משי"תוף פעולה עם המגזר הפרטי, לא רק מתקציב המדינה, כפי שציינה עבודה של המועצה הלאומית לכ"ל כלה במשרד ראש הממשלה.

לפי מכון היצוא, יצוא התשומות לחקלאות (ללא רשנים) ב-2011 הסתכם בכ-1.7 מיליארד דולר. ב-2012, להערכת המכון, יצוא התשומות לחקלאות גדל בכ-15% לכ-1.9 מיליארד דולר, מתוך יצוא בסך 75 מיליארד דולר של כלל מוצרי התעשייה והשירותים.

מנכ"ל מכון היצוא, עופר זקס, סבור שישיראל אינה ממצה את פוטנציאל היצוא של מוצרים וידע בתחום החקלאי. לדבריו, הקושי אינו רק בהיצע הישראלי, אלא גם בלקוח בחו"ל. "ישראל לא יכולה להיות שחקנית באספקת מזון, אבל אנחנו יכולים לייצר טכנולוגיות. מי מחפש את הטכנולוגיות וצריך ליישמן? המסכנים שבמסכנים

צילום: דניאל בר און

יורם קפולניק, מכון וולקני: "לישראל יש יכולות שיסייעו בפתרון המחסור במזון. לא ניתן לפתור את הבעיה בשטחי גידול, אלא בידע"

(המדינות העניות ביותר, א"ק). שם קיים קושי להטמיע טכנולוגיות, אפילו טריוויאליות, בגלל פערים טכנולוגיים עצומים". לדברי זקס, בשנים האחרונות חלה שחיקה בתמיכה הממשלתית במו"פ חקלאי. "כדי להגדיל את היצוא, יש לבצע התאמות טכנולוגיות ליכולות של המדינות באפ"ריקה, שם יש עתודות מים וקרקע. האתגר הוא להגדיל תפוקות ליחיי

לקטוף את הפירות

מקור: משרד החקלאות

ד ת קרקע ומים". זקס אומר כי קרוב למחצית היבול העולמי מתבזבז. הבזבז במדינות מתפתחות הוא בחוליות השרשרת שבין החקלאי לנקודת המכירה. בעולם המפותח, לעומת זאת, הצרכן רוכש יותר מיכולתו וזורק אוכל רב. "לישראל יש טכנולוגיות מצוינות לטיפול ביבול לאחר קטיף, הכוללות פתרונות לשי"מור והארכת חיי המדף של תוצ"רת מהקטיף ועד המכירה בשוק. אלה יכולות אחסון, אופן הקטיף והאריזה, שימוש במערכות מבוק"רות ואריזה חכמה לצרכן, שמאפ"שרת שמירת מזון לאורך זמן רב", אומר זקס.

לדבריו, "בעבר היה חלק נכבד מפעילות המו"פ במימון ממשלתי, ואילו כיום הרוב ממומן על ידי חברות, יזמים ומשקיעים פרטיים. בפועל, היזמים מתקשים להשיג את המימון הנדרש להשלמת הפיתוח, ובעיקר להחזרת המוצרים לשוק התשומות החקלאיות. "מכאן הצורך בהגברת התמיכה מצד הממשלה במו"פ. יש לשים דגש על הנגשת חלק מהטכנולוגיות לעולם המתפתח וליצור סיי"נרגיה בין האקדמיה למגזר העסקי. זה יאפשר לקחת את פירות המו"פ ולהופכם למוצרים".

גם המועצה הלאומית לכלכלה, שבחנה את הסוגיה בשנה האחרונה, הגיעה למסקנה כי ישראל אינה ממצה את הפוטנציאל העסקי הנר"בע ממו"פ חקלאי. המועצה המלי"צה על הקמת ארבע פלטפורמות לחממות טכנולוגיות בהשקעה של כ-46 מיליון שקל בשנה למ"שך שבע שנים, לצורך מסחור ידע קיים ופיתוח מחקר יישומי חדש. הממשלה אישרה, והתקציב יינתן החל ב-2014 ככל הנראה. "הקשיים שעמם החקלאות

הישראלית מתמודדת עשרות שנים בהצלחה הם הקשיים שעמם יצטרך להתמודד העולם, ולכן יש לישראל יתרון יחסי", אמר יורם קפולניק, ראש מינהל מחקר חקלאי במכון וולקני. "מכיוון שכבר התמודדנו עם מחסור במים, בקרקע ועם שט"חי מדבר – יש לנו יתרונות יחסיים שאנחנו יכולים להביא כפתרון. "לישראל יש יכולות שיסייעו בפתרון המחסור הצפוי במזון. אנחנו לא יכולים לפתור את הבעיה בשטחי גידול, אלא בידע. במכון וולקני נמצא מיגוון מהנדסים שכל אחד מהם מתמחה בתחום חקלאי שונה, ובהם מכונות, בעלי חיים ואפילו אריות. כשיש זן חדש, הב"עיה היא לא רק לייצר אותו, אלא גם לדרוג לאורך חיי המדף שלו. יש לנו את כל הנתונים להיות כוח מניע בפתרונות".

במשרד החקלאות רואים בתחזיות למשבר מזון עולמי הזדמנות לקידום יכולות מו"פ קיימות וחדשות וכן מנוע צמיחה ליצוא. עם זאת, לא נראה שמי"שהו מקדם תוכנית לאומית, וזו יכולה להיות ההזדמנות של שר החקלאות הנכנס, יאיר שמיר. הוא מכיר מקרוב קרנות הון סי"כ, כון, ממשלתיות ופרטיות, ויכול לקדם את ההכרה בפוטנציאל ההשקעה במו"פ חקלאי בקרב קרנות, לקדם השקעות פרטיות בתחום ולמסד תוכנית לאומית. מהלך נוסף שמתבקש הוא עיי"דוד חברות פרטיות, ובהן חברות הזנק, להיכנס לתחום החקלאות. לישראל יש יתרון טכנולוגי עול"מי בהקמת חברות סטארטאפ עם חדשנות טכנולוגית מובילה, וכ"מרחב חקלאי יש לה פוטנציאל צמיחה רחוק ממצוי.